2005

YERELSEN

YEREL YÖNETİMLER KAMU İŞVERENLERİ SENDİKASI

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE MERKEZİ İDARE VE YEREL YÖNETİMLERİN GELECEK PROJEKSİYONU ARAŞTIRMA PROJESİ

SONUÇ RAPORU

A. PROJE KÜNYESİ

Projenin Adı: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Gelecek Projeksiyonu Araştırma Projesi
Proje Başlangıç Tarihi: 01.02.2018
Proje Bitiş Tarihi: 31.12.2018
Proje Süresi: 11ay

B. PROJENİN AMAÇ VE KAPSAMI

Türkiye'de hükümet sistemi tartışmaları dönemin önemli siyasi liderlerinden 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal ve 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından siyasal istikrarı sağlamak amacıyla sıkça dile getirmeleri vesilesiyle Türk siyasi tarihinin gündemini oldukça meşgul etmiştir. 2007 yılında yapılan Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini öngören Anayasa değişikliğiyle beraber hükümet sistemi açısından önemli bir adım atılmış, 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen referandum ile Türkiye özgün bir niteliğe sahip Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine kavuşmuştur.

Türkiye, sadece yeni bir hükümet sistemine geçmekle kalmamış idari, hukuki, ekonomik ve siyasal boyutlarıyla yeni bir kamu yönetimi sistemine ve yapılanmasına geçmiştir. Hiç kuşkusuz ki Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile beraber Türk kamu yönetimi içerisinde öneminin daha fazla artacağı öngörülen yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması Türk siyasi gündemini meşgul edecek önemli konular arasındadır.

Genel olarak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile ilgili akla gelen ilk sorular, merkezi yönetim yapısal dönüşümünün nasıl gerçekleşeceği, devletin rolü ve sınırlarının ne olacağı ve merkezi ve yerel yönetimler arasında görev, yetki ve bütçe paylaşımının nasıl olacağı şeklindedir. Yeni sistemle beraber yerel yönetimler özelinde ise; seçim, temsil, personel niteliği, gelir kaynakları, denetim vb. başlıkların çerçevesi ile birlikte STK ve diğer kuruluşlarla olan ilişkilerin nasıl gerçekleşeceği cevaplanmayı bekleyen sorular arasındadır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile beraber kurumsal, yetkisel ve mali anlamda yaşanacak değişiklikler sebebi ile bir projeksiyona ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaca binaen başlatılan proje kapsamında, Sakarya ve Afyonkarahisar'da 2 aşamalı ve 11 ayrı oturum şeklinde gerçekleştirilen çalıştay ile beraber bürokratlar, uzmanlar, paydaşlar ve akademisyenlerin perspektifinden teorik ve düşünsel açıdan bir rehber oluşturulmaya çalışılmıştır.

Özet olarak araştırma ve geliştirme (AR-GE) amaçlı olarak yapılan bu projede, mevcut durumun tespit edilerek, gelecekteki uygulamalara yön vermesi planlanan politikalara öneriler geliştirilmesi ve elde edilen sonuçların daha istikrarlı bir kamu yönetimi yapısı ve daha güçlü yerel yönetimler oluşturulmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

C. PROJENİN AR-GE NİTELİĞİ

"Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Gelecek Projeksiyonu Araştırma Projesi", sosyal AR-GE tanımına uygun bir projedir. Bu AR-GE projesinin toplum, doğrudan muhatabı olduğu kurum ve sektörler, toplum ve akademik alana katkıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

KATKI KATEGORİLERİ	AÇIKLAMA
Bilimsel /Akademik	Bu proje ile, bilimsel /akademik alana şu somut katkılar sunulmuştur: ✓ Projenin değişik boyutlarına ilişkin proje sürecinde elde edilen bilgi ve analizlerin yer aldığı kitap ✓ Karar verici ve uygulayıcılara yönelik politika önerileri raporu ✓ Akademik bir dergide yayınlanmak üzere birden çok makale
Sosyal	✓ Bu projede, yerel yönetimlerin Cumhurbaşkanlığı sisteminin ruhuna uygun olarak değişim ve dönüşümü için bir model ortaya çıkarılmış bulunmaktadır. Bu model, sadece yerel yönetimlerde değil, devletin rol ve sınırlarından merkezi düzeyde sunulacak kamu hizmetlerine ve yerel kamu hizmetlerine kadar bir dizi alanı kapsamakta olup özgün bir modeldir. ✓ Ayrıca, projede yerel yönetimlerin daha etkin, verimli, ekonomik, vatandaş odaklı ve hızlı işlemesi ve yerel hizmet sunumunun iyileştirilmesi amaçlarına yönelik özgün politika önerileri geliştirilmiş bulunmaktadır. Bu önerilerin yerel hizmet kullanıcı olan toplumun kahir ekseriyeti üzerinde olumlu yansıması olacağı muhakkaktır.
Proje Muhatapları	✓ Projenin çıktılarından doğrudan faydalanıcılar olarak yerel yönetimlerde yeniden yapılanma konusunda hazırlık yapmakta olan yasama organı, Yerel yönetimler üzerinde vesayet yetkisi kullanan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yerel yönetimlerin denetimini yapan İçişleri Bakanlığı ve doğrudan yerel yönetimler sayılabilir. Tüm bu kurum ve kesimlerin, proje ile elde edilen ürünler ve politika önerilerinden doğrudan yararlanmaları mümkündür. Çünkü projenin somut çıktıları bu kurum ve kesimlere proje koordinatörü ve proje yürütücüsü tarafından doğrudan ulaştırılacaktır.
Araştırmacı Yetiştirme	✓ Bu projede tecrübeli araştırmacılar kadar genç ve proje tecrübesi yetersiz araştırmacılara da yer verilmiştir. Böylece onların toplumsal sorun analizi ve sorun çözümü, nitel araştırma teknikleri ve çalıştay /sempozyum planlaması ve gerçekleştirilmesi hakkında bilgi sahibi edinmeleri sağlanmıştır.
PROJE MUHATAPLARI	✓ Projenin çıktılarından doğrudan faydalanıcılar olarak yerel yönetimlerde yeniden yapılanma konusunda hazırlık yapmakta olan yasama organı, Yerel yönetimler üzerinde vesayet yetkisi kullanan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,Yerel yönetimlerin denetimini yapan İçişleri Bakanlığı ve doğrudan yerel yönetimler sayılabilir. Tüm bu kurum ve kesimlerin, proje ile elde edilen ürünler ve politika önerilerinden doğrudan yararlanmaları mümkündür. Çünkü projenin somut çıktıları bu kurum ve kesimlere proje koordinatörü ve proje yürütücüsü tarafından doğrudan ulaştırılacaktır.
ARAŞTIRMACI YETİŞTİRME	✓ Bu projede tecrübeli araştırmacılar kadar genç ve proje tecrübesi yetersiz araştırmacılara da yer verilmiştir. Böylece onların toplumsal sorun analizi ve sorun çözümü, nitel araştırma teknikleri ve çalıştay /sempozyum planlaması ve gerçekleştirilmesi hakkında bilgi sahibi edinmeleri sağlanmıştır.

D. PROJENİN YÖNTEMİ

Proje, iki temel adımdan oluşmaktadır:

Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçişte ne gibi sorunların ortaya çıkacağı, ne gibi düzenlemelerin yapılması gerektiği gibi ana konuların, akademisyenler ve alanda bilfiil çalışanlar tarafından birlikte değerlendirilebilmesi için iki aşamalı bir çalıştay tasarlanmıştır. Bu aşamaların ilki Sakarya'da 27-28-29 Nisan 2018 tarihlerinde, ikincisi ise Afyonkarahisar'da 11-12-13 Mayıs 2018 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde, merkezi idare ve yerel yönetimlerin gelecek projeksiyonuna katkı sağlayabileceği düşünülen akademisyenler ve merkez-yerel çalışanları tasarlanan 11 oturumda bir araya getirilmiş ve ortaya çıkan sorunlar ve bunlara önerilen çözüm önerileri raporlanmıştır.

Çalıştay Oturum Başlıkları ve Gerçekleştirildiği İller	
I. OTURUM: Merkezi ve Yerel Yönetimler Arasında Görev, Yetki ve Bütçe Paylaşımı: Mahalli İdarelerin Mali Dönüşüm Stratejileri	Sakarya
II. OTURUM: Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Denetiminin Etkinleştirilmesi Stratejileri	Sakarya
III. OTURUM: Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Dönüşümü İçin Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri	Sakarya
IV. OTURUM: Merkezi İdarenin ve Yerel Yönetimlerin Dönüşümüne Akademik Bakış	Sakarya
V. OTURUM: Merkezi Yönetimin Yapısal Dönüşümü	Afyonkarahisar
VI. OTURUM: Yerelleşme ve Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi Stratejileri	Afyonkarahisar
VII. OTURUM: Yerel Yönetimlerin Yerel Paydaşlarla İşbirliği Stratejileri	Afyonkarahisar
VIII. OTURUM: Yerel Yönetimlerin Dönüşümünde Kalkınma Ajanslarının Rolü	Afyonkarahisar
IX. OTURUM: Devletin Rolü ve Sınırları	Afyonkarahisar
X. OTURUM: Yerel Yönetimlerde Seçim, Temsil ve Meşruiyet Sorunlarına İlişkin Çözüm Önerileri	Afyonkarahisar
XI. OTURUM: Yerel Yönetimlerin Örgütlenme Sorunları: Yerel Yönetimlerde Yöneticilerin ve Personelin Niteliklerinin Arttırılması	Afyonkarahisar

İkinci adımda ise, çalıştaydan elde edilen verilerin bir özeti proje yürütücüsü tarafından bir politika önerileri raporu haline getirilerek ilgili kişi ve kurumlara gönderilmiştir. Ayrıca, proje çerçevesinde elde edilen veriler ayrıntılı olarak projede araştırmacı olarak görev yapan akademisyenler tarafından derlenerek, Prof. Dr. Hamza ATEŞ, Dr. Mustafa ÇÖPOĞLU ve Mücahit BIYIKOĞLU editörlüğünde edit bir akademik eser haline getirilmiş bulunmaktadır. Böylece hem merkezi yönetimde görev yapan politika yapıcı ve uygulayıcılar, hem yerel yöneticiler, hem de akademik camia için önemli bir başvuru kaynağı elde edilmiş bulunmaktadır.

E. PROJE EKİBİ

Bu projede görev alan kişiler ve projedeki görevleri aşağıdaki çizelgede görülmektedir.

Düzenleme Kurulu Başkanı	Dr. Mustafa ÇÖPOĞLU, YERELSEN Yönetim Kurulu Başkan Vekili
Proje Yürütücüsü	Prof. Dr. Hamza ATEŞ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Araştırmacılar	Prof. Dr. Veysel EREN, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
	Doç. Dr. Fatih KIRIŞIK, Dumlupınar Üniversitesi
	Doç. Dr. Mustafa LAMBA, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
	Doç. Dr. Alim YILMAZ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
	Doç. Dr. Ahmet KOÇAK, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
	Dr. Öğr. Üyesi Burak Hamza ERYİĞİT, Marmara Üniversitesi
	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KÖMÜRCÜOĞLU, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
	Dr. Öğr. Üyesi Sezai ÖZTOP, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
	Öğr. Gör. Dilek TOPCU, İstanbul Ayvansaray Üniversitesi
	Arş. Gör. Aydın AKPINAR, Marmara Üniversitesi
	Arş. Gör. Mücahit BEKTAŞ, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
	Arş. Gör. Dr. Mesut Malik YAVUZ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
	Mücahit BIYIKOĞLU, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
	Öznur YAVUZ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
	Hasan Sait AKBAŞ, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
	Semra KARİP, Marmara Üniversitesi
Proje Koordinasyon Ekibi	Mücahit BIYIKOĞLU (Koordinatör)
	Hasan Sait AKBAŞ
	Derya ŞAŞMAZ CANDAN
	Aziz Onur ALADAĞ
	Eren Hakkı YALÇIN
	Berfu Özge ÇAKIRGÖZ
	Büşra DURU
	Kazım ORHAN
	Nazlı KERÇEK
	Uğur CANDAN
Proje Destek Ekibi	Mümtaz UZUN
	Yahya BİLGİN
	Melih KURAN
	İbrahim Halil ÇELİK
	Murat KURTULDU (Grafik&Tasarım)

F. PROJE BÜTÇESİ

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Gelecek Projeksiyonu Araştırma Projesi'nin bütçesi Yol ve Konaklama giderleri, Araştırma giderleri (doküman, baskı, raporlama vb.), Personel giderleri, Araç ve gereç giderleri ve diğer giderler olarak toplam 295.000,00 TL şeklinde gerçekleşmiştir.

G. ÇALIŞMA TAKVİMİ (İŞ-ZAMAN) ÇİZELGESİ

İŞ PAKETİ	Şubat'2018	Mart'2018	Nisan'2018	Mayıs'2018	Haziran'2018	Temmuz'2018	Ağustos'2018	Eylül'2018	Ekim'2018	Kasım'2018	Aralık'2018
1. Projenin Başlatılması											
2. Hazırlık Çalışmaları											
3. Her oturum İçin Bilgi Paketlerinin Hazırlanması											
4. Çalıştayların Organizesi ve gerçekleştirilmesi											
5. Raporlama											
6."Somut Sonuçlar ve Politika Önerileri" raporunun hazırlanması											
7.Elde edilen verilerin araştırmacılarca akademik kitap bölümü haline getirilmesi ve sonuçların editörlü akademik eser haline getirilmesi											

H. SONUÇ

Proje, öngörüldüğü içerik çerçevesinde başarı ile gerçekleştirilmiş olup, 31.12.2018 tarihinde sona ermiş bulunmaktadır. Proje kapsamında, *Merkezi ve Yerel Yönetimler Arasında Görev, Yetki ve Bütçe Paylaşımı: Mahalli İdarelerin Mali Dönüşümü ve Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Denetiminin Etkinleştirilmesi*, gibi başta AR-GE'ye yönelik olmak üzere akademik ve idari yönden oldukça önemli başlıklara yoğunlaşılmış, sorunlar ve çözüm önerileri ortaya koyulmuştur. Alanında yetkin teorisyen ve pratisyenler tarafından ele alınıp incelenen konular daha sonra uzman akademik kişilerce akademik metne dönüştürülmüş ve neticesinde oluşan metinler birleştirilerek **"Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Geleceği: Yeni Sistemde Yerel Yönetimler"** adı ile akademik eser haline getirilmiştir.

Dr. Mustafa ÇÖPOĞLU
YERELSEN Yönetim Kurulu Başkan Vekili